

fulde Sympathi. — Men, som sagt, det er Noget, jeg ikke skal opholde mig ved, og jeg skal derfor nu gjøre et Par Bemærkninger til det ærede Medlem fra Stege (Vojfen). Det ærede Medlem klagede over, at vi vilde indskrænke dette Things Myndighed; men det ærede Medlem sagde selv, at det, der kunde være Tale om historisk, var ikke, at dette Thing afgjorde Sagen, men at dette Things Formand i Forbindelse med det andet Things Formand afgjorde Sagen. Jeg skjønner i Virkeligheden ikke, at der er stor Forskjel paa, om Thingenes Formænd afgjøre det, eller om begge Thingene afgjøre det, idet jeg gaar ud fra, at begge Formændene repræsenterer hver sit Thing. Jeg ser altsaa ikke, at dette Thing har lidt nogen Uret ved, at Sagen gaar den Vej, vi have anbefalet, idet jeg regner det for at være Et og det Samme, om Landsthinget er med eller kun Landsthingets Formand er med. Dertil kommer jo, at vi som Medlemmer af Thinget ikke have nogen praktisk Vej, ad hvilken vi kunne sætte vor høitærede Formand i Bevægelse (Vojfen: Jo!), ja, jeg veed det ialfselv ikke, og indtil jeg faar Veiledning i saa Henseende af det ærede Medlem fra Stege, kjender jeg ingen Vej, ad hvilken vi kunne bringe vor Formand til at forhandle med Landsthingets Formand om Indførelsen af en ny Edsformular. Jeg tror ikke, at der er noget som helst Middel til at bringe noget Saadant istand. Hvad Anledningen angaar, skylder jeg kun at sige det ærede Medlem, hvad forøvrigt jo er ganske overflødig, da det ærede Medlem selv har opdaget det, at det selvfølgeligt ikke i Indbringelsen af Forslaget ligger enten direkte eller indirekte nogen Udtalelse af, at vi skulle have tiltraadt de Betragtninger, som det ærede Medlem og hans Venner under en tidligere Sags Behandling have anført. Der ligger ganske vist deri, hvad jeg nylig fremhævede, at vi ikke ere tilkrobt med den Afgjørelse, som blev truffen, og vi have derfor haat en Opfordring til at bøde paa den Feil, som efter vor Mening Thinget begik dengang; men der ligger sandelig ikke deri, at vi skulde være gaaede over til det ærede Medlems Betragtninger — der komme vi ikke saa let over! — Hvad de Indvendinger angaar, som ere gjorte gjældende, ere de jo ikke væsentlige med Undtagelse af den, der fremkom fra den høitærede Minister; thi den er ganske vist en principiel Indvending. Men fra det ærede Medlem fra Stege og fra det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds, er det mere Smagshensyn, som ere blevne gjorte gjældende. Naar det ærede Medlem tror, at det vil gjøre et kommiss. Indtryk at benytte Ordene: „Det, som er helligt og hjært“, er det vistnok Noget, som man ikke vil behøve at bygge stort paa. Hvad navnlig det angaar, at man ved Ordet „hjært“ skulde forstaa det, som det ærede Medlem fra Viborg mente, man maatte kunne forstaa derved, nemlig det Samme, som

Don Juan forstaa, naar han spørger ved sin Elskedes Dine, tror jeg, at det er Noget, der maa bero paa en individuel Disposition fra det ærede Medlems Side, som paa ingen Maade kan betragtes som en almindelig Regel. Altsaa, disse Smagshensyn tillægger jeg ikke stor Betydning. Hvis ærede Medlemmer foretrakke andre Ord end „hjært“, Ord som „dyrebart“ eller „høit“ eller „sligt“, saa skal det ikke møde nogen som helst Vanfærlighed fra min Side. Men ganske vist, det, som er Hovedindvendingen imod dette Forslag, og som jo utvivlsomt og useilbarlig maa møde den næste Sag ganske paa samme Maade, er Spørgsmaalet om, hvad Ed er, og Spørgsmaalet om, hvorvidt der dertil kræves en Paaberaabelse af den Art, som nu er foreskrevet ved Vidne og Partsed og de andre Retseder, vi have. Der har den høitærede Minister en Opfattelse for sig, som det imidlertid forekommer mig, at han ikke gav nogen virkelig Begrundelse af. Den Forskiel mellem Ed og edelig Forsikring, som den høitærede Minister omtalte, kan jeg ikke erkjende bestaa. . . (Justitsministeren (Nellemann): Jeg sagde ogsaa kun, at der var Forskiel mellem Ed og høitidelig Forsikring, men naturligvis er der ingen Forskiel mellem Ed og edelig Forsikring). Ja, saa er det ganske vist noget Andet, naar man bruger Ordet høitidelig Forsikring, saa er det noget helt Andet; men jeg kan imidlertid paa ingen Maade erkjende, at den høitærede Justitsminister har Ret i at frakjende et høitideligt Løfte, en høitidelig Forsikring Karakteren af Ed, fordi det ikke er knyttet til Paaberaabelse enten af Gud eller af Sjælens Uvdelighed. Jeg tror nemlig ingenlunde, at det Religiøse er udtømt ved disse to Begreber; selv om man vil anerkjende, hvad den høitærede Minister gik ud fra, at der til Ed eller edelig Forsikring hører en religiøs Betræftelse, en religiøs Indvilligelse eller Sanction, saa siger jeg, at den ingenlunde er afhængig af Begrebet om Gud eller Sjælens Uvdelighed. Religion og Religiositet have efter min Opfattelse, og jeg tror, den deles af Mange, et langt videre Begreb, idet Enhver, der erkjender noget Centralt i Tilværelsen, kan betragte sit Forhold til dette Centrale som et religiøst Forhold, uden at han derfor behøver at lægge deri, hvad den høitærede Minister kaldte noget Mystisk eller Magisk eller Sligt. Jeg tror ikke, at dette med Nødvendighed behøver at være forbundet med Begrebet Religion, om end den almindelige Forestilling, deri skal jeg give den høitærede Minister Ret, nærmest vil være rettet paa den Form af Religion og Religiositet, som den høitærede Minister sigtede til. Men det er jo klart nok, at det vil komme til at staa derpaa, om vi overhovedet her i Landet skulle udelukke en Klasse af vore Medborgere fra Benyttelsen af mange betydelige Rettigheder eller fritage dem for meget betydelige Forpligtelser. Jeg tror, at, hvis man stod paa den høitærede